

casulu comassarii generale obiectu de schimbu si fara de inoiera proprietariului. Nu me indoiescu ca la comassarea generala pote se se ivisca necesitatea unui asemenea schimbu, cunoscu si eu in catva cursulu si natur'a afacerilor de comassare; dar tocm'a din punctulu de vedere alu referintieloru speciale din Transilvania nu recunosc necesitatea ca on. Casa se decida numai asia in generalu fara a cumpeni cum se cade, ca la comassarii generale se se deposedede neconditionatu aceste colonie, seu mai bine disu comune mici, ca-ci intr'o grupa sunt seu potu fi si cate 10—20 case de ale colonistiloru. Acesta nu o afu corectu totu din acele puncte de vedere pe care le-a aretatu deputatulu Choring.

Dreptu aceea ca on. Casa pe bas'a pertractarii prealabile a comisiunei sale de specialitate se pota decide in deplina cunoscintia de cauza cestiunea acesta forte inportanta din punctu de vedere de dreptu, politicu si nationalu-economicu, binevoiesca a traspune §. propusu la comisiunea juridica cu acea indrumare, ca la momentu selu pertractedie si se'si substerna raportulu catu mai in graba. (Aprobari in stang'a).

(Va urma.)

Responsulu Portii la Not'a colectiva.

Escelentia! Subsemnatulu ministru de externe alu Maj. Sale Imperatului Otomanilor, a avutu onorea a primi Not'a, pe care Escel. loru ambasadorii Germaniei, Rusiei, Marei Britanii, Italiei, Franciei si tramisulu Austro-Ungariei i-au adressatu la 15 curentu, in privinti'a rectificarii fruntariilor grecesci. In acesta nota Escel. loru amintescu despre negociarile directe, cari s'au urmatu de doue ori, intre plenipotentiarii otomani si eleni, spre a ajunge la o intelegere asupra acestei cestiuni. Ei declara, ca in fati'a acestoru incercari nefolositoare, poterile desemnate in tractatulu dela Berlin au credu de trebuintia se'si propuna mijlocirea loru si au insarcinatu pe reprezentantii loru se se intrunisca intr'o conferintia la Berlin, spre a stabili o fruntarie intre Greci'a si Turci'a; ei au comunicatu subsemnatulu testulu acelui actu, care resuma si inchieia desbaterile plenipotentiariloru si cu care acesti din urma au prezentatu guverneloru loru traseulu, pe care l'au admissu in unanimitate, pentru ca ele se aprobe aceste hotariri ale loru si se le comunice partiloru interessate. In fine Escel. Loru invita pe Port'a, in numele guverneloru loru, se primisca lini'a de fruntarii hotarite in mentionatulu documentu.

Sublim'a Porta a acordatu o mai serioasa atentie esaminarii acestoru inportante comunicari, si cu catu ea are mai mare dorintia se probe die respectulu ei pentru marile poteri amice, cu care a subsemnatu pacea dela Berlin, cu atatu mai multu simte trebuint'a se recomande justei loru apretiaru acea positiune totu atatu de grea catu si incurcata, in care se afla pusa prin invitatiunea ce i s'a adressatu. Sublim'a Porta nu se indoiescu catusi de pugnu despre aceea, ca poterile, alu caroru sentimentu de dreptate ilu cunosce destulu de bine si caror'a nu le-a atribuitu niciodata intentiunea de a vatema suveranitatea ei, voru primi cu bunavointia acele observatiuni, pe care subsemnatulu este insarcinatu ale enuncia ca respunsu la susu-mentionat'a nota a Escel. Loru.

De vreme ce a subsemnatu tractatulu la Berlin, Sublim'a Porta nu se mai astepta, ca din caus'a dorintiei pentru rectificarea fruntariilor grecesci, in Epiru si Thesali'a, se primisca dela poterile mijlocitoare o propunere, care se aiba de obiectu cedarea unoru tieri, care apartinu Albaniei, precum a intregi Thesaliei, adeca a intregi vai a Peneului cu ambele sale pante, o cedare, care ar consta intr'o aneasare la regatulu grecu a unui teritoriu, care este pe jumetate atatu de mare, catu intinderea actuala a acestui regatu. In mentionat'a nota Escel. Loru afirma, ca poterile au insarcinatu pe plenipotentiarii loru, adunati in conferintia la Berlin, ca, in conformitate cu notificarile protocolulu alu 13-lea, se ficsedie o linie, care se formedie intre Greci'a si Turci'a o buna si solida fruntarie defensiva. I pare reu inse, ca Sublim'a Porta trebuie se observe, ca traseulu, care este invitat se lu primisca, nu indeplinesce nici decum aceste conditiuni, intru ceea ce o privesce pe ea. De faptu, nimeni nu pote se'i atribue Sublimei Porti ide'a, seu dorinti'a de a dobandi o intindere teritoriala cu pagub'a unui altui statu. De aceea o buna si solida fruntaria defensiva ar trebui se aiba de scopu de a asigura pe Sublim'a Porta contra unoru asemenea aspiratiuni vatematore si inportantele positiuni statice, care conferinti'a dela Berlin le-a acordatu Greciei, spre exemplu Mezovo, positiuni de o mare valoare militara, pentru comunicatiunea cu Albani'a de josu, aru espune provinciile limitrofe la nisce atacuri, fatia cu care Port'a ar fi nepotentiiosa. De altmintealea Sublim'a Porta, tocmal

avendu in vedere scopulu defensivu nu pote se'si esplice de ce conferinti'a a adoptatu de partea Epirului talvegulu Kalamei, pe candu de partea Thesaliei, in locu de talvegulu Peneului, a intinsu fruntari'a pana pe comele pantei de nordu a Olympului. Sublim'a Porta se marginesce la aceste pugine observatiuni intru ceea ce privesce partea strategica a traseulu propusu de conferintia.

Privita din punctulu de vedere politicu realizarea proiectulu acestui traseu ar avea de consecintia mari greutati si i-ar impune Sublimei Porti nisce sacrificii, caror'a i este preste potintia se se supuna. De faptu, cum i-ar fi cu potintia se consimta la cedarea Janinei, pe care albanesii, cari dupa esemplulu celoru-lalte nationalitati ale imperiului se considera ca o rassa proprie si nu mai puginu interessata ca ele, au privit'o in toti timpii ca o capitala a Albaniei de josu si a carei posesiune ei o apera, dupa cum se scie, cu atata indaratnicie? Nu este ore veditu ca, daca Sublim'a Porta s'ar decide se sacrifice unu orasiu atatu de inportantu din tote punctele de vedere, acesta ar avea de consecintia seriose complicatiuni, prin care s'ar compromite pacinic'a exercitare a autoritatiei ei in acesta parte a Turciei europene, va fi ore cu potintia Sublimei Porti se isgonisca pe albanesi si din alte tinuturi, si mai alesu din localitatea Ceamur, care este exclusivamente locuita de albanesi mahomedani! si de partea Thesaliei, Port'a nu s'ar afla in fati'a unoru greutati de o mai mica inportantia. Acolo se afla Lariss'a, unu orasiu forte inpoporatu si inportantu ai carui doue treimi de locuitori sunt mahomedani, si care este impresuratu de unu siru de sate si districte mohamedane. Ar fi ore nimeritu ca, pe candu poterile crestine din Europ'a arata o mare ingrijire pentru unu regatu crestinu, Maj. Sa Sultanulu, care este califu si capu alu religiunei musulmane, se marga atatu de departe in catu se sacrifice unu orasiu mare si exclusivamente musulmanu si se nemultumisca prin acesta, nu numai pe locuitorii acestui orasiu, cari implora in acestu momentu spriginulu sultanului, ci pe toti musulmanii? Daca totusi Lariss'a ar fi cedata Greciei, apoi poporatiunea musulmana ar emigra, precum a emigratu si alta-data din regatulu grecescu, unde nu se mai afla actualmente de catu vr'o diece familii musulmane, cari locuescu in Chalcio. In curendu ar deveni completa caderea si ruin'a unui orasiu, astadi forte poporatu si in florindu. Acesta probedia, ca partea politica a unei rectificari de fruntarii intre Greci'a si Turci'a merita o consideratiune cu totulu speciala, ceea ce a recunoscutu deja insusi primulu plenipotentiaru alu Franciei, dl. Waddington, care a luat initiativ'a acestei propuneri in simulu Congressulu, candu mai tardiu, in calitatea sa de presedinte alu consiliulu de ministrii, si ca ministru de externe, nu hesita a recomanda celoru-lalte poteri o linie de fruntarii prin care se escluede cedarea localitatiei Ceamur catra Greci'a. Daca d-sa a consimtitu la acesta escludere, apoi siguru, ca a facutu acesta in vederea complicatiuniloru, ce ar provoca sigur'a resistentia a albanesiloru. Sublim'a Porta este in dreptu a crede, ca celelalte poteri nu pot de catu se inpartasiasca acestu punctu de vedere alu d-lui Waddington, si ca nici un'a din ele nu trebuie se dorisca aneasarea violenta a unei poporatiuni musulmane contra vointiei si, mai alesu, in consideratiunea, ca ea este destulu de tare, se faca din acesta aneasare unu isvoru de pericole si de turburari.

Subsemnatulu, supuindu-ve Esc. Vostre consideratiunile de mai susu, este autorisatu a declara, ca Port'a din condescendenta pentu poterile amice, este totusi dispusa se faca ore-care concessiuni regatulu elenu si se se intielega cu poterile pentru grabirea unei solutiuni satisfacitoare si definitiva in acesta cestiune. De alta parte comptandu pe sentimentulu de echitate alu poteriloru, care n'au necunoscutu nici odata drepturile de suveranitate alu Portiei, ea se ascepta, ca poterile se nu necunosca nici dreptulu ei necontestabilu, de a lua parte la stabilirea liniei definitive a fruntariiloru Greciei, sub acelasiu titlu, cu care a luat parte la stabilirea fruntariiloru Serbiei si Muntenegrului, si ca poterile voru aprecia motivele, cari punu pe Port'a in necesitatea, de a starui in mantinerea Janinei, Larissei, Metzovului si a altoru localitati locuite de o numerosa poporatiune musulmana. Subsemnatulu este insarcinatu de guvernulu seu, se esprime Esc. Vostre speranti'a, ca observatiunile coprinse in acé-Nota-respunsu, voru fi luate in consideratiune de guvernulu Esc. Vostre si se roga prin mijlocirea Esc. Vostre de poterile mijlocitoare se binevoiesca a inpoternici pe reprezentantii loru in Constantino-pole, se se intielega cu Port'a spre a inlesni negociarile, atatu asupra stabilirii definitive a traseulu,

catu si asupra punctelor secundare si amenunte-loru, cari sunt legate de acesta cestiune.

Abbedin.

Din Bucovin'a.

(Urmare si fine.)

IV. Unu comitetu anume alesu de catra adunare se se insarcinedie cu indeplinirea hotaririloru de facia, si pe langa acesta comitetulu numitu se fia indatoritu de a urmari cursulu acestei cause cu cea mai mare luare aminte, — de-a incunoscintia necontentitu pe poporu despre elu, — de-a conchiema spre acestu scopu — de ar fi trebuintia si in alte parti ale tierii — adunari publice de poporu, — de-a inlatura ori ce piedeci ce le-aru intimpinu elu si de-a intreprinde toti pasii legiuiti si trebuintiosi pentru a ajunge odata eparchi'a dreptu-credintiosa a Bucovinei catu mai curendu la autonomi'a s'a (aprobari si aplause prelungite.)

Pote ca unele puncte ale raportulu de facia aru remanea neclare pentru cetitoriu, de aceea voiu mai adaoage urmatoarele lamuriri:

Ce se atinge de administrarea fondulu gr. or. alu Bucovinei preste totu si in deosebi a mosiiloru, dela anulu 1786 pana astadi sta ea in man'a regimulu, si anume organulu administrativu alu fondulu ca atare a fostu parte locotenenti'a din Lein'a, parte diregatori'a tierii de aice sub influinti'a regimulu centralu, era organele economice ale mosiiloru denumite de regimu, stetera din inceputu pana nu de multu sub conducerea si control'a directiunei de finantie. In anulu 1870 inse s'a creatu o directiune economica anume pentru mosiile fondulu religionariu Pe totu tempulu, catu a fostu Bucovin'a aneasata la Galiti'a, organulu administrativu alu fondulu fiindu in Lein'a, nu scia mai nimene in tiara cum stau lucrurile cu fondulu, si in anulu 1844 facindu consistoriulu o intrebare despre starea capitaleloru active, cu emisulu gubernialu din 30 Iuliu i s'a reprobata cutezarea.

Cu inaugurarea erei constitutionale, si anume pe urm'a unui emisu ministerialu din anulu 1861 incepura a se comunica autoritatii bisericesci preliminarile anuale ale fondulu, spre a-si da parere; era prin statutulu consistorialu mai nou i se mai estinse cerculu de ingerintia. Cu tote acestea raportulu autoritatii bisericesci in afacerile fondulu este asia dicundu passivu.

De activitate mai eficace a elementelor sociale ale biserice atatu in aceste, catu si in celelalte afaceri bisericesci pote se fia vorba numai atunci, deca si biserice'a bucovinena va deveni in posesiunea si exercitiulu dreptulu de autonomie, garantatu prin articolulu 15 alu legii fundamentale de statu.*)

In posesiunea acestui dreptu se afla Bucovin'a deja de 8 ani. Maiestatea s'a c. r. apostolica a binevoitu gratiosu cu prea inalt'a resolutiune din 9 Augustu 1871 a incuviintia conchiemarea si tienerea unui Congressu bisericescu constatoriu din 24 deputati preoti si 24 mireni si pentru eparchi'a gr.-or. din Bucovin'a. Ba pentru congressu se sanctiona totu-odata si unu „Statutu de alegere“. Drepturile concesse inse nu s'au practicat in Bucovin'a inca nici pana in diu'a de astadi.

Mai amintescu aicea cumca conformu cu punctulu alu IV alu raportulu de mai inainte, s'a alesu de catra numit'a adunare poporala si comitetulu propusu, constatoriu din 45 de barbati. Despre lucrarile acestui comitetu inse nu sciu se fia bucovineni, cari aru potea se spuna multe — ca-ci am auditu chiaru pe unii din membrii comitetulu dicundu, ca acuma de multu nu mai au nici o scire dela si despre colegii loru.

Din cele insirate mai inainte in privinti'a fondulu religionariu gr.-or. din Bucovin'a pote se-si inchipuiasca fia-care catu de usoru este, ca se ajunga vreodata cateva mii din acelu fondu in scopulu infintiaru unei scole romanesci de fetitie in acesta tiara.

Dara romanii bucovineni aru trebui se scie deja de multu ca nu se afla in „Schlaraffenland“, unde sboru paseri fripte prin aeru, ei aru trebui se n'accepte ca se li se totu dea din plinu, ci se faca si ei odata cum face lumea, se invetie din exemplele altora. — „Cativa barbati romani, locuitori in Clusiu, inspirati de ide'a sublima si salutaria

*) Dupa articolulu „Despre istori'a fondulu religionariu gr. or. din Bucovin'a“ — prelegere tinuta in 3/15 Ianuariu 1871 in localitatile societatiei literarie romane din Cernautiu de Samuilu Morariu — actualulu mitropolitu bucovinenu Silvestru Morariu — care articulu s'a publicatu in Calindariulu din Bucovin'a anulu 1875 pag. 69—85.

